

Европска конвенција за заштита на човековите права

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

согласно Протоколите број 11 и 14

со протоколите број 1, 4, 6, 7, 12 и 13

Овој текст на Конвенцијата ги содржи измените согласно одредбите на Протоколот број 14 (CETS no. 194) кој стапи на сила на 1 јуни 2010 година, иако во 'Службен весник на Република Македонија' не е објавен пречистен текст на Конвенцијата.

Текстот на Конвенцијата претходно беше изменет согласно со одредбите од Протоколот број 3 (ETS no. 45), кој стапи на сила на 21 септември 1970, Протоколот број 5 (ETS no.55), кој стапи на сила на 20 декември 1971 и Протоколот број 8 (ETS no.118), кој стапи на сила на 1 јануари 1990, го содржи и текстот на Протоколот број 2 (ETS no. 44) кој согласно член 5, став 3 представува интегрален дел на Конвенцијата од неговото стапување на сила на 21 септември 1970. Сите одредби кои се изменети или додадени со овие протоколи беа заменети со Протоколот број 11 (ETS no. 155), од датумот кога истиот стапи на сила: 1 ноември 1998. Од оваа дата, Протоколот број 9 (ETS no. 140), кој стапи на сила на 1 октомври 1994 беше укинат, а Протоколот број 10 (ETS no. 146) стана беспредметен.

Актуализирани информации во однос на потпишувањето и ратификацијата на Конвенцијата и нејзините протоколи како и детална листа на поднесените декларации и резервации се достапни на следната интернет адреса:
<http://conventions.coe.int/>

Единствено верзиите на Конвенцијата на англиски и француски јазик се веродостојни.

ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА
Council of Europe
F-67075 Strasbourg cedex
www.echr.coe.int

СОДРЖИНА

Конвенција за заштита начовековите права и основните слободи	5
Протокол кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи.....	32
Протокол број 4	35
Протокол број 6	39
Протокол број 7	43
Протокол број 12	49
Протокол број 13	53

Конвенција за заштита начоковите права и основните слободи

Рим, 4 ноември 1950 година

Владите потписнички, членки на Советот на Европа,

Имајќи ја предвид Општата декларација за човековите права, која Генералното собрание на Обединетите нации ја усвои на 10 декември 1948 година;

Имајќи предвид дека таа Декларација има за цел да обезбеди општо и ефективно признавање и исполнување на правата утврдени во неа;

Имајќи предвид дека цел на Советот на Европа е да постигне поголемо единство меѓу своите членки и дека едно од средствата за постигнување на таа цел е заштитата и развојот на човековите права и основните слободи;

Повторно потврдувајќи ја својата длабока приврзаност кон оние основните човекови слободи, кои ги чинат темелите на правдата и мирот во светот и чија заштита, од една страна се засновува врз вистинската политичка демократија, а од друга страна - врз заедничкото сфаќање и почитување на човековите права, од кои тие слободи зависат;

Решени, како влади на европски земји, со исти стремежи и заедничко наследство на идеали и политички традиции, почитување на слободата и владеењето на правото, да ги направат првите чекори за колективно гарантирање на определени права утврдени во Општата декларација,

Се согласија за следното:

ЧЛЕН 1

Обврска за почитување на правата на човекот

Високите страни договорнички им ги признаваат на сите лица под нивна надлежност правата и слободите утврдени во делот I на оваа Конвенција.

ДЕЛ I

ПРАВА И СЛОБОДИ

ЧЛЕН 2

Право на живот

1. Правото на живот на секој човек е заштитено со закон. Никој не може намерно да биде лишен од живот, освен со извршување на смртна казна, изречена со судска пресуда, со која е прогласен за виновен за кривично дело кое, според законот, се казнува со таква казна.
2. Се смета дека одредбите на овој член не се повредени доколку смртта настапила како резултат на апсолутно потребна употреба на сила:
 - а. во одбрана на секој поединец од незаконско насилство;
 - б. при апсење според закон или спречување на бегство на лице уапсено врз основа на закон;
 - в. при законско спречување на немир или бунт.

ЧЛЕН 3

Забрана на мачење

Никој не смее да биде подложен на мачење, нечовечко или понижувачко постапување или казнување.

ЧЛЕН 4

Забрана на ропство и принудна работа

1. Никој не смее да биде држан во ропство или во ропска зависност.
2. Никој не смее да биде присилен да врши принудна или задолжителна работа.
3. Во смисла на овој член, за «принудна или задолжителна работа» нема да се смета:
 - а. секоја работа која нормално се бара од лицата кои се наоѓаат во затвор под услови предвидени во член 5 од оваа Конвенција или за време на условниот отпуст;
 - б. секоја служба која има воен карактер или некоја друга служба наместо задолжително служење на воениот рок, кога се работи за лица кои се повикале на приговор на совеста во оние земји во кои тоа е предвидено со закон;
 - в. секоја служба која се наложува во случај на опасност или несреќа, што го загрозува животот и благосостојбата на заедницата;
 - г. секоја работа или служба кои се составен дел на вообичаените граѓански обврски.

ЧЛЕН 5

Право на слобода и безбедност

1. Секој човек има право на слобода и на безбедност. Никој не смее да биде лишен од слобода, освен врз основа на закон во долунаведените случаи:
 - а. ако издржува казна затвор по пресуда на надлежниот суд;

- б. ако бил уапсен или притворен поради противење на законскиот налог на судот или со цел да се обезбеди извршување на со закон пропишана обврска;
 - в. ако е уапсен или притворен поради приведување пред надлежна судска власт, кога постои оправдано сомнение дека тоа лице извршило кривично дело, или кога постојат оправдани причини тоа лице да се спречи да изврши кривично дело, или по извршувањето на кривичното дело да побегне;
 - г. ако се работи за притвор на малолетник врз основа на законска процедура, заради воспитување под надзор или заради приведување пред надлежна судска власт;
 - д. ако се работи за притвор на лице за да се спречи ширење на некоја заразна болест, на ментално оболени лица, алкохоличари, наркомани и скитници;
 - ѓ. ако се апси или притвора лице врз основа на закон, со цел да се спречи илегално да влезе во земјата или лице против кое е во тек постапка за протерување или израчување.
2. Секое уапсено лице веднаш се известува на јазикот што го разбира за причините за апсењето и за обвиненијата против него.
 3. Секое лице уапсено или притворено според одредбите на став 1в од овој член мора веднаш да биде изведено пред судија или друго судско лице, со закон овластено да врши судска власт, и да има право на судење во разумен рок или на пуштање на слобода во текот на судската постапка. Пуштањето може да се услови со давање гаранција дека тоа лице ќе се појави на судењето.
 4. Секое лице лишено од слобода со апсење или притворање има право да вложи жалба до судот, и тој во кус рок да ја разгледа законитоста на тоа лишување од слобода и ако тоа не било законско, да нареди негово ослободување.

5. Секое лице кое било жртва на апсење или притворање спротивно на одредбите на овој член, има право на обештетување.

ЧЛЕН 6

Право на правична судска постапка

1. Секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него. Пресудата се изрекува јавно, а новинарите и публиката можат да бидат исклучени за време на целата или на дел од постапката во интерес на моралот, јавниот ред или националната безбедност во едно демократско општество, кога тоа го наложуваат интересите на малолетник или заштитата на приватниот живот на страните во спорот, или кога тоа судот го смета за неопходно затоа што во посебни околности публицитетот би можел да им нанесе штета на интересите на правдата.
2. Секој кој е обвинет за кривично дело се смета за невин сè додека неговата вина не се докаже по законски пат.
3. Секој обвинет ги има следните минимални права:
 - а. веднаш, на јазикот што го разбира, да биде детално известен за природата и причините на обвинението подигнато против него;
 - б. да му се обезбедат време и услови неопходни за подготвување на неговата одбрана;
 - в. да се брани самиот или со помош на бранител по свој избор, а доколку не располага со средства да плати бранител, да добие бесплатен службен адвокат кога тоа го наложуваат интересите на правдата;
 - г. самиот да ги сослуша или да бара сослушување на сведоците на обвинението и да бара повикувањето и

сослушувањето на сведоците на одбраната да биде под услови што важат и за сведоците на обвинението;

- д. да користи бесплатна помош од преведувач, доколку не го разбира или не го зборува јазикот на кој се одвива судењето.

ЧЛЕН 7

Нема казна без закон

1. Никој не може да биде осуден за дело сторено со чинење или нечинење кое според внатрешното или меѓународното право, во моментот на извршувањето, не претставувало кривично дело. Исто така, изречената казна не може да биде потешка од онаа што се применувала во моментот на извршувањето на кривичното дело.
2. Овој член не влијае на пресудата или казната за лице кое е виновно за чинење или нечинење, ако тоа дело во моментот на извршувањето претставувало кривично дело според општите правни начела признати од цивилизираните народи.

ЧЛЕН 8

Право на почитување на приватниот и семејниот живот

1. Секој човек има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, домот и преписката.
2. Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и ако претставува мерка која е во интерес на државната и јавната безбедност, економската благосостојба на земјата, заштитата на поредокот и спречувањето на кривични дела, заштитата на здравјето и моралот, или заштитата на правата и слободите на другите, во едно демократско општество.

ЧЛЕН 9

Слобода на мислење, совест и вера

1. Секој човек има право на слобода на мислите, совеста и верата. Ова право ја вклучува слободата за промена на верата и убедувањето, како и слободата за изразување на својата вера или убедување, сам или заедно со другите, јавно или приватно, преку богослужба, поука, проповеди, верски обреди и ритуали.
2. Слободата за изразување на својата вера или на своите убедувања може да биде предмет само на оние ограничувања што се предвидени со закон и кои претставуваат мерки во интерес на јавната безбедност, поредокот, здравјето и моралот или заштитата на правата и слободите на други, неопходни во едно демократско општество.

ЧЛЕН 10

Слобода на изразување

1. Секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите, на претпријатијата за радио, филм и телевизија да им наметнуваат режим на дозволи за работа.
2. Остварувањето на овие слободи, коешто вклучува обврски и одговорности, може да биде под одредени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, кои во едно демократско општество претставуваат мерки неопходни за државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на нереди и злосторства, заштитата на здравјето или моралот, угледот или правата на другите, за спречување на ширењето на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судството.

ЧЛЕН 11

Слобода на собирање и здружување

1. Секој човек има право на слобода на мирно собирање и здружување со други, вклучувајќи го и правото да основа синдикати и да им се придружува на синдикатите за заштита на своите интереси.
2. Остварувањето на овие права може да биде ограничено само со законски мерки што во едно демократско општество се неопходни за националната безбедност, јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на злосторства, заштитата на здравјето или моралот или заштитата на правата и слободите на други. Со овој член не се забранува наметнување законски ограничувања за припадниците на оружените сили, полицијата или државната администрација.

ЧЛЕН 12

Право на брак

Од моментот кога ќе станат способни за брак, мажот и жената имаат право да стапат во брак и да создадат семејство според националните закони со кои се регулира остварувањето на ова право.

ЧЛЕН 13

Право на реална жалба

Секој човек, чии права и слободи признати со оваа Конвенција, се нарушени, има право на жалба пред националните власти, дури и тогаш кога повредата на овие права и слободи ја сториле лица при вршење на службена должност.

ЧЛЕН 14

Забрана на дискриминација

Уживањето на правата и слободите, признати со оваа Конвенција, треба да се обезбеди без никаква дискриминација заснована врз пол, раса, боја на кожата, јазик, вера, политичко или кое и да е друго мислење, национално или социјално потекло, припадност на национално малцинство, материјална положба, потекло по раѓање или кој и да е друг статус.

ЧЛЕН 15

Укинување во случај на вонредна состојба

1. Во случај на војна или некоја друга општа опасност, која го загрозува животот на нацијата, секоја Висока страна договорничка може да презема мерки кои отстапуваат од обврските предвидени со оваа Конвенција, и тоа строго во согласност со барањата што ги наложува ситуацијата и под услов таквите мерки да не бидат во спротивност со другите обврски што произлегуваат од меѓународното право.
2. Претходната одредба не дозволува какво и да е отстапување од членот 2, освен во случај на смрт настаната како последица на дозволени воени операции, како и од членовите 3, 4 (став 1) и 7.
3. Секоја Висока страна договорничка, која го користи ова право на отстапување, е должна, за преземените мерки и за причините што го предизвикале нивното преземање, целосно да го информира Генералниот секретар на Советот на Европа. Таа, исто така, е должна да го извести Генералниот секретар на Советот на Европа за датумот кога престанала важноста на таквите мерки и повторно почнала целосната примена на одредбите од Конвенцијата.

ЧЛЕН 16

Ограничувања во политичката активност на странци

Ниту една одредба од членовите 10, 11 и 14 не може да се толкува како забрана на Високите страни договорнички да наметнуваат ограничување во политичкото дејствување на странците.

ЧЛЕН 17

Забрана на злоупотреба на правата

Ниту една одредба од Конвенцијата не може да се толкува на начин според кој, на некоја држава, група или поединец им е дадено право да преземаат активности или постапки со кои се загрозува некое право или слобода што се признати со оваа Конвенција, или да ги ограничуваат овие права и слободи во мерка поголема од онаа предвидена со Конвенцијата.

ЧЛЕН 18

Ограничување на употребата на рестрикциите во правата

Дозволените ограничувања за споменатите права и слободи според оваа Конвенција, може да се применуваат само за оние цели за кои се и предвидени.

ДЕЛ II

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКОТ

ЧЛЕН 19

Основање на судот

Со цел да се обезбеди почитување на обврските што за Високите страни договорнички произлегуваат од оваа Конвенција и нејзините протоколи, се основа Европски суд за правата на човекот, во натамошниот текст “Суд”. Тој ќе функционира постојано.

ЧЛЕН 20

Број на судии

Судот се состои од онолкув број судии колку што е и бројот на Високите страни договорнички.

ЧЛЕН 21

Услови за вршење на функциите

1. Судиите треба да уживаат највисок морален углед и да ги исполнуваат условите неопходни за вршење на високи судски функции или да бидат правни стручњаци со призната компетентност.
2. Судиите заседаваат во Судот во лично својство.
3. Во текот на нивниот мандат судиите не можат да вршат никаква активност што е некомпатибилна со барањата за независност, непристрасност или барањата за работа со полно работно време; Судот одлучува за секое прашање во врска со примената на овој параграф.

ЧЛЕН 22

Избор на судии

1. Судиите од секоја Висока страна договорничка ги избира Парламентарното собрание, со мнозинство дадени гласови, од листата на тројца кандидати именувани од Високата страна договорничка.

ЧЛЕН 23

Времетраење на мандатот

1. Судиите се избираат за мандат од девет години. Тие не можат да бидат повторно избрани.
2. Мандатот на судиите завршува со наполнети 70 години.
3. Судиите остануваат на функција се до нивната замена. Тие сепак продолжуваат да работат врз случаите што веќе ги започнале.
4. Ниеден судија не може да биде отповикан од должност освен ако другите судии со двотретинско мнозинство гласови одлучат дека тој судија повеќе не ги исполнува бараните услови.

ЧЛЕН 24

Регистар и известители

1. Судот ќе има Регистар чии што задачи и организација ќе се определат со Правилникот на Судот.
2. Кога Судот заседава во формат судија поединец, на Судот ќе му помагаат известители кои ќе функционираат под надлежност на Претседателот на Судот. Тие ќе бидат дел од Регистарот на Судот.

ЧЛЕН 25

Пленарна седница на Судот

На Пленарна седница, Судот:

- a. избира, за период од 3 години, претседател и еден или двајца потпретседатели; тие можат повторно да бидат избрани;
- б. ги утврдува судските совети за определен лериод;
- в. ги избира претседателите на судските совети, коиможат да бидат повторно избрани;
- г. го усвојува Правилникот на Судот, и;
- д. избира секретар и еден или повеќе негови помошници.
- ѓ. поставува било какво барање според член 26, став 2.

ЧЛЕН 26

Судија поединец, одбори, судски совети и голем судски совет

1. За разгледување на случаи што му се доставени, Судот ќе заседава како судија поединец, во одбори од тројца судии, во судски совети од седум судии и во голем судски совет од седумнаесет судии. Судските совети ќе формираат одбори за определен период.
2. На барање на пленарната седница на Судот, Комитетот на министрите, со едногласна одлука и за определен период, може бројот на судите во судските совети да го намали на пет.
3. Кога заседава како судија поединец, судијата нема да разгледува никаква жалба против Високата страна договорничка чиј избран претставник е тој судија.
4. Судијата избран како претставник на Високата страна договорничка што е страна во спорот е ех оффицио член на Советот и на Големият судски совет. Во случај на отсуство на тој судија, или кога не е во состојба да заседава, лице избрано од страна

на Претседателот на Судот од претходно поднесениот список од таа страна ќе заседава во својство на судија.

5. Членови на Големиот судски совет се и Претседателот на Судот, потпретседателите, претседателите на судските совети и други судии именувани согласно Правилникот на Судот. Кога случајот е доставен до Големиот судски совет врз основа на членот 43, ниту еден судија од Советот кој ја донел одлуката не може да учествува во работата на Големиот судски совет, со исклучок на претседателот на Судскиот совет и на судијата кој заседавал во име на заинтересираната држава страна во спорот.

ЧЛЕН 27

Надлежности на судијата поединец

1. Судијата поединец може да ја прогласи за неприфатлива или да ја симне од судската листа на случаи жалбата поднесена според членот 34, каде таквото решение може да се донесе без дополнително разгледување.
2. Одлуката ќе биде конечна.
3. Доколку судијата поединец не ја прогласи жалбата за неприфатлива или доколку не ја одбие, тој судија ќе ја прати до еден од одборите или до судски совет за дополнително разгледување.

ЧЛЕН 28

Надлежности на одборите

1. Во поглед на жалбата поднесена според член 34, одборот може со едногласна одлука,
 - a. да ја прогласи за неприфатлива или да ја симне од списокот на своите предмети доколку таквата одлука може да се донесе без дополнително разгледување; или
 - b. да ја прогласи прифатлива и во исто време да донесе одлука за заснованоста, доколку предметното прашање

во случајот, во врска со толкувањето или примената на Конвенцијата или нејзините протоколи е веќе предмет на долго воспоставената судска практика на Судот.

2. Одлуките и пресудите според став 1 ќе бидат конечни.
3. Доколку судијата избран како претставник на Високата страна договорничка не е во одборот, одборот може во секој момент во текот на постапката да го покани тој судија да замени некој од членовите на одборот, имајќи ги предвид релевантните фактори, вклучувајќи и дали страната се противела на примената на постапката опишана во став 1.б.

ЧЛЕН 29

Одлуки на Судските совети за прифатливоста и основаноста

1. Доколку не е донесена одлука според член 27 или член 28, или не е донесена никаква пресуда според член 28, судскиот совет се произнесува за прифатливоста и основаноста на индивидуалните жалби поднесени според член 34. Одлуката за прифатливоста може да се донесе посебно.
2. Определен Судски совет се произнесува за прифатливоста и основаноста на меѓудржавните жалби поднесени врз основа на членот 33. Одлуката за прифатливоста ќе се донесува посебно, освен доколку Судот, во исклучителни случаи, не одлучи поинаку.

ЧЛЕН 30

Пренесување во надлежност во Големиот судски совет

Доколку случајот што е на разгледување пред определен Судски совет предизвикува сериозни прашања во врска со интерпретацијата на Конвенцијата или на нејзините протоколи, или доколку решението на некое прашање може да води до контрадикција со одлука што Судот претходно ја донел, Судскиот совет, доколку не донел одлука, може надлежноста да

му ја отстапи на Големиот судски совет, освен ако на тоа не се спротистави една од страните во спорот.

ЧЛЕН 31

Овластувања на Големиот судски совет

Големиот судски совет:

- a. се произнесува по жалбите доставени врз основа на членот 33 или членот 34 кога случајот му е отстапен од Судскиот совет врз основа на членот 30 или врз основа на членот 43;
- b. решава по прашања кои што на Судот ќе му ги упати Комитетот на министрите, во согласност со член 46, став 4, и
- v. разгледува барањата за советодавни мислењадоставени врз основа на членот 47.

ЧЛЕН 32

Надлежност на Судот

1. Надлежноста на Судот се протега на сите прашања во врска со интерпретацијата и примената на Конвенцијата и на нејзините протоколи што ќе му бидат доставени според условите предвидени во членовите 33, 34, 46 и 47.
2. Во случај на спор во врска со надлежноста на Судот, одлучува Судот.

ЧЛЕН 33

Меѓудржавни случаи

Секоја Висока страна договорничка може да се обрати до Судот за секоја наводна повреда на одредбите на Конвенцијата

и на нејзините протоколи од страна на друга Висока страна договорничка.

ЧЛЕН 34

Индивидуални жалби

Судот прима жалби што му ги доставуваат физички лица, невладини организации или група поединци кои се сметаат за жртва на повреда на правата признаени во Конвенцијата или во нејзините протоколи што ја извршила една од Високите страни договорнички. Високите страни договорнички се обврзуваат со никаква мерка да не го спречуваат ефикасното вршење на ова право.

ЧЛЕН 35

Критериуми за прифатливост

1. Судот може да прифати случај само откако ќе бидат исцрпени сите домашни правни средства, врз основа на општо прифатените принципи од меѓународното право и во рок од 6 месеци сметано од датумот на кој е донесена конечната интерна одлука.
2. Судот нема да прифати никаква индивидуална жалба поднесена врз основа на членот 34, кога
 - a) жалбата е анонимна; или,
 - b) кога во суштина е иста како и жалба што Судот претходно ја разгледувал или веќе ја доставил до друга меѓународна истражна или судска инстанца, и доколку не содржи нови факти.
3. Судот нема да прифати никаква индивидуална жалба доставена врз основа на членот 34, ако оцени дека:
 - a) жалбата е неспоива со одредбите на Конвенцијата или со нејзините протоколи, ако е очигледно неоснована или

ако со неа се злоупотребува правото на индивидуална жалба, или

- б) подносителот не претпрел значителна штета, освен доколку почитувањето на човековите права како што се дефинирани во Конвенцијата или нејзините протоколи бара разгледување на жалбата според заснованоста и под услов да не може да се одбие случај врз основа на тоа што не бил соодветно разгледан од страна на домашен суд.
4. Судот ќе отфрли секаква жалба што ја смета за неприфатлива врз основа на овој член. На тој начин Судот може да постапува во било кој степен на постапката.

ЧЛЕН 36

Интервенција на трета страна

1. Во секој случај за кој расправаат Судскиот совет или Големиот судски совет, секоја Висока страна договорничка чиј државјанин е жалител има право да достави пишани забелешки и да учествува во расправата.
2. Во интерес на доброто водење на судската постапка, претседателот на Судот може да повика било која Висока страна договорничка која не е страна во постапката или секое заинтересирано лице, освен жалителот, да достави писмени забелешки или да учествува во расправата.
3. Во сите случаи пред судските совети или Големиот судски совет, Комесарот за човекови права на Советот на Европа може да поднесе писмени коментари и да учествува во сослушувањата.

ЧЛЕН 37

Отфрлање на жалби

1. Во секој степен од постапката, Судот може да одлучи да отфрли определена жалба од списокот на предмети, доколку околностите овозможуваат да се заклучи
 - а. дека жалителот ја повлекол жалбата; или
 - б. дека спорот е решен; или
 - в. дека, од било која друга причина, чие постоење го утврдува Судот, не е повеќе оправдано да се продолжи со разгледувањето на жалбата.

Сепак, Судот продолжува со разгледувањето на жалбата ако тоа го бара почитувањето на правата на човекот загарантирани со Конвенцијата и нејзините протоколи.

2. Судот може да одлучи повторно да стави во списокот на предмети определена жалба ако оцени дека околностите тоа го оправдуваат.

ЧЛЕН 38

Разгледување на случајот

Судот ќе го разгледа случајот заедно со претставници на страните и, доколку е потребно, ќе покрене истрага, за чие ефективно спроведување засегнатите Високи страни договорнички ќе ги обезбедат сите неопходни услови.

ЧЛЕН 39

Постигнување на пријателско решение

1. Во секоја фаза на постапката, Судот може да се стави на располагање на засегнатите страни со цел обезбедување на пријателско решение на предметот врз основа на почитување

на човековите права како што се дефинирани во Конвенцијата и во нејзините протоколи.

2. Постапката според ставот 1 ќе биде доверлива.
3. Во случај на пријателско решение, Судот ќе го симне случајот од списокот на предмети со одлука која се ограничува на кратко наведување на фактите и на донесеното решение.
4. Одлуката ќе биде упатена до Комитетот на министри, кој ќе го надгледува извршувањето на одлуката за пријателското решение како што е наведено во одлуката.

ЧЛЕН 40

Јавност на расправата и пристап кон документите

1. Расправата е јавна, освен доколку Судот не одлучи поинаку поради исклучителни околности.
2. Документите доставени до Секретаријатот и се достапни најавноста, освен ако, претседателот на Судот не одлучи поинаку.

ЧЛЕН 41

Правично задоволување

Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот и дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.

ЧЛЕН 42

Пресуди на судските совети

Пресудите на судските совети се конечни согласно одредбите на членот 44, параграф 2.

ЧЛЕН 43

Доставување на случај пред Големиот судски совет

1. Во рок од три месеци сметано од датумот на донесувањето на пресудата од Судскиот совет, секоја страна во спорот, во исклучителни случаи, може да побара тој да биде доставен пред Големиот судски совет.
2. Група од петорица судии на Големиот судски совет го прифаќа барањето доколку случајот предизвикува сериозно прашање во врска со интерпретацијата или примената на Конвенцијата или на нејзините протоколи, или сериозен проблем од општо значење.
3. Ако групата го прифати барањето, Големиот судски совет се произнесува за случајот со донесување пресуда.

ЧЛЕН 44

Конечни пресуди

1. Пресудата на Големиот судски совет е конечна.
2. Пресудата на Судскиот совет станува конечна:
 - a. кога странките изјавуваат дека нема да бараат случајот да биде доставен пред Големиот судски совет; или
 - б. три месеци од датумот на донесувањето на пресудата, доколку не било побарано случајот да биде доставен пред Големиот судски совет; или
 - в. доколку групата на Големиот судски совет го отфрли барањето доставено врз основа на членот 43.

3. Конечната пресуда се објавува.

ЧЛЕН 45

Образложение на пресудите и одлуките

1. Пресудите, како и одлуките со кои жалбите се утврдуваат како прифатливи или неприфатливи, се образложуваат.
2. Ако пресудата целосно или делумно не го изразува единствениот став на судиите, секој судија има право кон неа да приложи свое мислење.

ЧЛЕН 46

Задолжителност и извршување на пресудите

1. Високите страни договорнички се обврзуваат да се придржуваат кон конечните пресуди на Судот во споровите во кои се странки.
2. Конечната пресуда на Судот му се доставува на Комитетот на министрите којшто го надгледува нејзиното извршување.
3. Доколку Комитетот на министрите смета дека надгледувањето на извршувањето на конечната пресуда е спречено поради проблем во толкувањето на пресудата, прашањето може да го упати до Судот за одлука по прашање на толкувањето. Донесувањето на одлуката дали прашањето да се достави до Судот бара двотретинско мнозинство на гласови од претставниците кои имаат право да заседаваат како членови на Комитетот.
4. Доколку Комитетот на министрите смета дека Високата страна договорничка одбива да ја спроведе конечната пресуда во случај во кој што истата е странка, може откако на таа Висока страна договорничка и упати формално известување, и со одлука донесена со двотретинско мнозинство на гласови на претставниците кои имаат право да заседаваат во Комитетот, да

го упати прашањето до Судот, дали таа страна не ги исполнила своите обврски според став 1.

5. Доколку Судот утврди прекршување на став 1, тој ќе го упати случајот на Комитетот на министри за разгледување на мерките кои треба да се преземат. Доколку Судот уврди дека нема прекршување на став 1, тој ќе го упати случајот на Комитетот на министрите којшто ќе го заврши разгледувањето на случајот.

ЧЛЕН 47

Советодавни мислења

1. На барање на Советот на министрите, Судот може да дава советодавни мислења за правни прашања во врска со интерпретацијата на Конвенцијата и на нејзините протоколи.
2. Овие мислења не можат да се однесуваат ниту на прашања што се во врска со содржината или обемот на правата и слободите утврдени во делот I на Конвенцијата и во протоколите, ниту на други прашања кои Судот или Советот на министрите би можеле да ги разгледаат, а кои би произлегле од приговор предвиден со Конвенцијата.
3. Одлуката на Советот на министрите да побара мислење од Судот се донесува со мнозинство гласови на претставниците кои заседаваат во Советот.

ЧЛЕН 48

Советодавна надлежност на Судот

Судот одлучува дали барањето советодавно мислење доставено од Советот на министрите е во негова надлежност утврдена во членот 47.

ЧЛЕН 49

Образложение на советодавните мислења

1. Мислењето на Судот се образложува.
2. Доколку мислењето не го изразува во целина или делумно едногласниот став на судиите, секој судија има право да приложи сопствено мислење.
3. Мислењето на Судот му се доставува на Советот на министрите.

ЧЛЕН 50

Функционални трошоци на Судот

Функционалните трошоци на Судот се на товар на Советот на Европа.

ЧЛЕН 51

Привилегии и имунитет на судиите

Во текот на вршењето на нивните функции, судиите уживаат привилегии и имунитет предвидени во член 40 од Статутот на Советот на Европа и спогодбите склучени врз основа на тој член.

ДЕЛ III

ДРУГИ ОДРЕДБИ

ЧЛЕН 52

Истраги на Генералниот секретар

На барање на Генералниот секретар на Советот на Европа, секоја Висока страна договорничка го доставува бараното објаснување

за начинот на кој со нејзиното внатрешко право се обезбедува вистинска примена на сите одредби од оваа Конвенција.

ЧЛЕН 53

Заштита на постојните права на човекот

Ниту една одредба од оваа Конвенција не може да се толкува како ограничување или повреда на човековите права и основни слободи, кои можат да бидат признати врз основа на закон на која и да е страна договорничка или врз основа на некоја спогодба на која и пристапила некоја од нив.

ЧЛЕН 54

Овластувања на Советот на министрите

Ниту една одредба од оваа Конвенција не ја ограничува надлежноста на Советот на министрите, утврдена со Статутот на Советот на Европа.

ЧЛЕН 55

Исклучување на други начини за решавање на спорите

Високите страни договорнички заедно се откажуваат, освен во случај на посебна спогодба, од користењето на постојните меѓусебни договори, конвенции или изјави со цел спорот, кој настанал при толкувањето или примената на оваа Конвенција да се реши на друг начин, а не на начин предвиден со оваа Конвенција.

ЧЛЕН 56

Територијална примена

1. Секоја држава може, во моментот на ратификацијата или во секој друг момент подоцна, со нотификација упатена до

Генералниот Секретар на Советот на Европа, да изјави дека оваа Конвенција, согласно став 4 од овој член, ќе се применува на сите или само на некоја територија, чии меѓународни односи се во нејзина надлежност.

2. Конвенцијата ќе се применува на територијата или териториите наведени во нотификацијата по триесет дена од денот кога нотификацијата ја примил Генералниот секретар на Советот на Европа.

3. Одредбите од оваа Конвенција ќе бидат применети на тие територии, имајќи ги притоа предвид локалните потреби.

4. Секоја држава, која дала изјава во согласност со ставот еден од овој член, може, во секое време подоцна да изјави дека во врска со една или повеќе територии споменати во таа изјава, прифаќа Судот да биде надлежен за решавање на жалбите на физичките лица, невладините организацни или групи поединци согласно членот 34 од оваа Конвенција.

ЧЛЕН 57

Исклучоци

1. Секоја држава може, во моментот на потпишувањето на оваа Конвенција или при депонирањето на својот ратификационен инструмент, да изрази одредена резерва во врска со секоја одредба на Конвенцијата, доколку во тој момент на нејзината територија е во сила некој закон кој не е во согласност со таа одредба. Според овој член, резерви од општ карактер не се дозволени.

2. Секоја резерва изразена кон овој член содржи кус приказ на односниот закон.

ЧЛЕН 58

Раскинување

1. Една Висока страна договорничка може да ја откаже оваа Конвенција само по истекот на рокот од пет години од денот кога станала страна договорничка и по шест месеци од објавувањето на отказот во нотификацијата упатена до Генералниот секретар на Советот на Европа, кој за тоа ги известува останатите страни договорнички.

2. Тоа откажување не може да ја ослободи Високата страна договорничка за која станува збор, од нејзините обврски кон оваа Конвенција во поглед на кој и да е чин, со кој таа би ги прекршила обврските пред датумот на стапувањето на сила на отказот.

3. Со иста резерва, секоја Страна договорничка, која ќе престане да биде членка на Советот на Европа, престанува да биде потписничка и на оваа Конвенција.

4. Според одредбите од претходните ставови, Конвенцијата може да се откаже за секоја територија на која е применувана врз основа на член 56.

ЧЛЕН 59

Потпишување и ратификација

1. Оваа Конвенција е отворена за потпишување за членките на Советот на Европа. Таа мора да биде ратификувана. Ратификациите се депонираат кај Генералниот секретар на Советот на Европа.

2. Европската унија може да пристапи кон оваа Конвенција.

3. Конвенцијата стапува на сила по депонирањето на десет инструменти за ратификација.

4. За секоја потписничка, која ратификацијата ќе ја изврши подоцна, Конвенцијата стапува на сила со денот на депонирањето на ратификационите инструменти.

5. Генералниот секретар на Советот на Европа ги известува сите членки на Советот ка Европа за стапувањето на Конвенцијата на сила, за имињата на Високите страни договорнички кои ја ратификувале и за депонирањето на секој ратификационен инструмент што е извршено подоцна.

Составено во Рим, на 4 Ноември 1950 годпна, на француски и англиски јазик, при што и двата текста се еднакво веродостојни, во еден единствен примерок кој се депонира во архивот на Советот на Европа. Генералниот секретар и доставува заверена копија на секоја страна потписничка.

Протокол кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи

Париз, 20 март 1952 година

Владите потписнички, членки на Советот на Европа,

решени да преземат мерки за обезбедување на колективното гарантирање на оние права и слободи кои не се наведени во Делот I од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи, потпишана на 4 ноември 1950 година во Рим (во натамошниот текст “Конвенција”),

Се согласија за следното:

ЧЛЕН 1

ЗАШТИТА НА СОПСТВЕНОСТА

Секое физичко или правно лице има право на мирно уживање на својот имот. Никој не може да биде лишен од својот имот, освен во јавен интерес и под услови предвидени со закон и со општите принципи на меѓународното право.

Претходните одредби не навлегуваат во правото на државите да донесуваат закони кои ги сметаат за неопходни за регулирање на користењето на имотот согласно општиот интерес или заради сигурно плаќање на данокот, другите придонеси и парични казни.

ЧЛЕН 2

Право на образование

Никому не може да му се одземе правото на образование. Во своето дејствување во областа на образованието и наставата, државата ги почитува правата на родителите да обезбедат образование и настава во согласност со своите верски и филозофски убедувања.

ЧЛЕН 3

Право на слободни избори

Високите страни договорнички се обврзуваат во разумни интервали да организираат слободни избори со тајно гласање, под услови што му овозможуваат на народот слободно да го изрази своето мислење за изборот на законодавното тело.

ЧЛЕН 4

Територијална примена

Секоја Висока страна договорничка може во моментот на потпишувањето или ратификацијата на овој Протокол, или во секој момент подоцна, да му достави на Генералниот секретар на Советот на Европа изјава за тоа во која мерка се обврзува одредбите од овој Протокол да се применуваат на териториите наведени во спомнатата изјава, а чии меѓународни односи се наоѓаат во нејзина надлежност.

Секоја Висока страна договорничка, која доставила изјава во согласност со претходниот став, може, од време на време да доставува нови изјави со кои се менуваат поранешните изјави или престанува примената на одредбите на овој Протокол на која и да е територија.

Изјавата дадена согласно со овој член ќе се смета како да е дадена во согласност со првиот став на членот 56 од Конвенцијата.

ЧЛЕН 5

Односи со Конвенцијата

Високите страни договорнички ги сметаат членовите 1,2,3 и 4 од овој Протокол за дополнителни членови на Конвенцијата, а сите одредби на Конвенцијата ќе ги применуваат согласно тоа.

ЧЛЕН 6

Потпишување и ратификација

Протоколот е отворен за потпишување за членките на Советот на Европа, потписнички на Конвенцијата. Тој ќе биде ратификуван во исто време кога и Конвенцијата или по нејзината ратификацијата. Протоколот стапува на сила по депонирањето на десет ратификациони инструменти. За секоја потписничка

која го ќе ратификува подоцна, Протоколот стапува на сила од денот на депонирањето на ратификациониот инструмент.

Ратификационите инструменти ќе бидат депонирани кај Генералниот секретар на Советот на Европа, кој ќе им ги соопшти на сите членки имињата на оние кои го ратификувале Протоколот.

Составеко на 20 март 1952 година во Париз, на француски и на англиски јазик, при што и двата текста се еднакво веродостојни, во еден примерок кој се депонира во архивот на Советот на Европа. Генералниот секретар и доставува заверена копија од Протоколот на секоја влада потписничка.

Протокол број 4

кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи со кој се признаваат некои права и слободи кои не се наведени во Конвенцијата и во Протоколот број 1 кон Конвенцијата

Стразбур, 16 септември 1963 година

Владите потписнички, членки на Советот на Европа,

Решени да преземат мерки за обезбедување на колективно гарантирање на оние права и слободи кои не се наведени во Делот I од Конвенцијата за заштита на човековите права и

основни слободи, потпишана на 4 ноември 1950 година во Рим (во натамошниот текст “Конвенција”), и во членовите од 1 до 3 од Првиот дополнителен протокол кон Конвенцијата, потпишан на 20 март 1952 година во Париз,

Се согласија за следното:

ЧЛЕН 1

Забрана за лишување од слобода поради долг

Никој не може да биде лишен од слобода само затоа што не е во состојба да изврши определена договорна обврска.

ЧЛЕН 2

Слобода на движење

1. Секое лице кое законски се наоѓа на територијата на една држава, има право слободно да се движи во неа и слободно да го избере своето место на престојување.
2. Секое лице е слободно да ја напушти која и да е земја вклучувајќи ја и својата.
3. Остварувањето на тие права може да биде предмет само на оние ограничувања кои се предвидени со закон и кои претставуваат неопходни мерки во интерес на националната безбедност, јавната безбедност, одржувањето на јавниот ред, спречувањето на кривични дела, заштитата на здравјето и моралот или заштитата на правата и слободите на другите во едно демократско општество.
4. Правата признати во првиот став можат да бидат предмет и на ограничувања во некои области доколку таквите со закон предвидени ограничувања ги оправдува јавниот интерес на едно демократско општество.

ЧЛЕН 3

Забрана за протерување на сопствените државјани

1. Никој не може да биде протеран од територијата на државата чиј државјанин е, ниту со поединечна ниту со колективна мерка.
2. Никој не може да биде лишен од правото на влегување во државата чиј државјанин е.

ЧЛЕН 4

Забрана за колективни протерувања на странци

Забрането е колективно протерување на странци.

ЧЛЕН 5

Територијална примена

1. Секоја Висока страна договорничка може, во моментот на потпишувањето или ратификацијата на овој Протокол, или во секој момент подоцна, да му достави на Генералниот секретар на Советот на Европа изјава за тоа во која мерка се обврзува, одредбите од овој Протокол да се применуваат на териториите наведени во спомената изјава, а чии меѓународни односи се наоѓаат во нејзина надлежност.
2. Секоја Висока страна договорничка која доставила изјава во согласност со претходниот став може, кога сака, да достави нова изјава со која се менува секоја поранешна изјава или престанува примената на одредбите на овој Протокол на која и да е територија.
3. Изјавата дадена согласно со овој член се смета како да е дадена во согласност со првиот став на член 5б од Конвенцијата.
4. Територијата на секоја држава на која се применува овој Протокол по основ на ратификација или прифаќање од споменатата држава и секоја територија на која Протоколот се

применува по основ на изјавата на таа држава, дадена согласно со овој член, ќе се смета за посебна територија кога е во прашање толкувањето на терминот државна територија според членовите 2 и 3.

5. Секоја држава која, согласно параграф 1 и 2 од овој член дала определена изјава може, во секое време потоа, да изјави дека по однос на една или повеќе територии наведени во таа изјава ја прифаќа надлежноста на Судот во врска со жалби на физички лица, невладини организации или групи поединци како што е предвидено со членот 34 од Конвенцијата, според членовите од 1 до 4 на овој Протокол.

ЧЛЕН 6

Односи со Конвенцијата

Високите страни договорнички ги сметаат членовите од 1 до 5 на овој Протокол за дополнителни членови на Конвенцијата и во согласност со тоа ги применуваат сите одредби од Конвенцијата.

ЧЛЕН 7

Потпишување и ратификација

1. Овој Протокол е отворен за потпишување за членките на Советот на Европа потписнички на Конвенцијата. Тој ќе биде ратификуван во исто време кога и Конвенцијата или по нејзината ратификација, а ќе стапи на сила по делонирањето на пет ратификациони инструменти. За секоја потписничка, која ќе го ратификува подоцна, Протоколот стапува на сила со денот на депонирањето на ратификациониот инструмент.

2. Ратификационите инструменти се депонираат кај Генералниот секретар на Советот на Европа, кој им ги соопштува на сите членки имињата на оние кон го ратификувале Протоколот.

Во потврда на тоа, долупотпишаните, прописно овластени за оваа цел, го потпишаа овој Протокол.

Составено на 16 септември 1963 година во Стразбур, на француски и на англиски јазик, при што и двата текста се еднакво веродостојни, во еден примерок кој се депонира во архивот на Советот на Европа. Генералниот секретар и доставува на секоја држава потписничка заверена копија од Протоколот.

Протокол број 6

кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи во врска со укинувањето на смртната казна

Стразбур, 28 април 1983 година

Државите членки на Советот на Европа, потписнички на овој Протокол кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи, потпишана во Рим на 4 ноември 1950 година (во натамошниот текст “Конвенција”),

имајќи предвид дека развојот на ситуацијата во поголем број држави членки на Советот на Европа ја

изразува општата тенденција кон укинување на смртната казна;

Се согласија за следното:

ЧЛЕН 1

Укинување на смртната казна

Смртната казна се укинува. Никој не може да биде осуден на таква казна, ниту погубен.

ЧЛЕН 2

Смртна казна за време на војна

Државата во своите закони може да предвиди смртна казна за дела сторени за време на војна или непосредна воена опасност. Таква казна ќе се применува само во случаите предвидени со тие закони и во согласност со нивните одредби. Таа држава му ги доставува на Генералниот секретар на Советот на Европа соодветните одредби од законот за кој станува збор.

ЧЛЕН 3

Забрана за укинување

Не е дозволено какво и да е отстапување од одредбите на овој Протокол според член 15 од Конвенцијата.

ЧЛЕН 4

Забрана за исклучоци

Не се прифаќа каква и да е резерва на одредбите од овој Протокол според членот 57 од Конвенцијата.

ЧЛЕН 5

Територијална примена

1. Секоја држава може во моментот на потпишување или во моментот на депонирање на својот инструмент за ратификација,

прифаќање или одобрување, да наведе една или повеќе територии на кои се применува овој Протокол.

2. Со изјава упатена до Генералниот секретар на Советот на Европа секоја држава може, во секое време подоцна, да ја прошири примената на овој Протокол на секоја друга територија наведена во таа изјава. Во однос на таа територија Протоколот стапува на сила првиот ден во месецот по датумот кога Генералниот секретар ја примил изјавата.

3. Секоја изјава дадена во согласност со претходните два става може да биде повлечена во врска со секоја територија наведена во таа изјава преку нотификација упатена до Генералниот секретар. Повлекувањето важи од првиот ден во месецот по датумот кога Генералниот секретар ја примил нотификацијата.

ЧЛЕН 6

Односи со Конвенцијата

Државите членки ги сметаат членовите од 1 до 5 од овој Протокол како дополнителни членови на Конвенцијата и во согласност со тоа ги применуваат сите одредби од Конвенцијата.

ЧЛЕН 7

Потпишување и ратификација

Протоколот е отворен за потпишување од државите членки на Советот на Европа, потписнички на Конвенцијата. Тој подлежи на ратификација, прифаќање или одобрување. Државата членка на Советот на Европа не може да го ратификува, да го прифати или да го одобри овој Протокол, ако истовремено или претходно не ја ратификува Конвенцијата. Инструментите за ратификација, прифаќање или одобрување се депонираат кај Генералниот секретар на Советот на Европа.

ЧЛЕН 8

Стапување на сила

1. Овој Протокол ќе стапи во сила на првиот ден од месецот што следи по денот на кој пет земји - членки на Советот на Европа ја изразиле својата согласност да бидат обврзани со овој Протокол во согласност со одредбите на член 7.
2. Во однос на земјата - членка што дополнително ќе ја изрази својата согласност да биде обврзана со него, Протоколот влегува во сила на првиот дел од месецот што следи по денот на депонирањето на инструментот за ратификација, прифаќање или одобрување.

ЧЛЕН 9

Функции на депозиторот

Генералниот секретар на Советот на Европа ги известува државите членки на Советот за:

- а) секое потпишување;
- б) депонирање на секој инструмент за ратификација, прифаќање или одобрување;
- в) секој датум на стапување во сила на овој Протокол во согласност со одредбите од членовите 5 и 8;
- г) секој друг акт, нотификација или соопштение што се однесува на овој Протокол.

Долупотпишаните, прописно овластени, го потврдуваат сето тоа потпишувајќи го овој Протокол.

Составено во Стразбур, на 28 април 1983 година, на француски и англиски јазик, при што и двата текста се еднакво веродостојни, во еден единствен примерок кој се депонира во архивот на Советот на Европа. Генералниот секретар на Советот на Европа

и доставува заверена копија на секоја држава членка на Советот на Европа.

Протокол број 7

кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи

Стразбур, 22 ноември 1984 година

Владите потписнички, членки на Советот на Европа,

решени да преземат мерки за обезбедување на колективно гарантирање на определени права и слободи со примена на Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи, потпишана во Рим на 4 ноември 1950 година (во натамошниот текст "Конвенција"),

Се согласија за следното:

ЧЛЕН 1

Процедурални гаранции во случај на протерување на странци

1. Странец кој законски престојува на територијата на една држава не може од неа да биде протеран, освен во случај на извршување на одлука донесена во согласност со закон, при што тој има право:
 - а. да ги изнесе причините против неговото протерување
 - б. да побара преиспитување на неговиот случај и

- в. да му се овозможи за таа цел да биде застапуван пред надлежните власти или пред лицето или лицата кои тие власти ќе ги определат.

2. Странец може да биде протеран пред остварување на неговите права според ставот 1-а,б,в, од овој член доколку тоа протерување е неопходно за јавниот ред или националната безбедност.

ЧЛЕН 2

Право на двостепеност во кривичната постапка

1. Секој кого судот го прогласил за виновен за кривично дело има право пресудата или казната изречена за тоа дело да биде разгледана од страна на повисок суд. Остварувањето на ова право, вклучувајќи ги и причините за неговото остварување, се определени со закон.

2. Ова право може да има исклучоци во случај на мали прекршоци кои се утврдени во законот или во случаи кога лицето за кое станува збор уште во првостепената постапка било осудено од највисок суд или прогласено за виновно и осудено откако е поднесена жалба против неговото ослободување.

ЧЛЕН 3

Право на надоместок на штета во случај на судска заблуда

Кога некое лице, според конечната одлука, е осудено за кривично дело и кога подоцна таа казна ќе се поништи или биде простена по основ на нови или додолнително утврдени факти, кои убедливо покажуваат дека тука се работело за судска заблуда, лицето кое ја издржувало казната како последица на таквата пресуда треба да добие обештетување во согласност со законот или практиката на државата за која станува збор, ако не се докаже дека самото тоа лице потполно или делумно оневозможило тие непознати факти да се откријат на време.

ЧЛЕН 4

Право да не се биде осуден или казнет два пати

1. Никој не може да биде изведен пред суд или повторно осуден во кривична постапка од суд на истата држава за дело за кое веќе бил конечно ослободен или осуден во согласност со законот и кривичната постапка на таа држава.

2. Одредбите од претходниот став не го спречуваат повторното отворање на процесот во согласност со законот и кривичната постапка на државата за која станува збор, доколку постојат нови или дополнително откриени факти, или доколку е утврдено дека е направен битен пропуст во претходната постапка, кој можел да влијае врз донесената пресуда.

3. Не е дозволено какво и да е отстапување од одредбите од овој член според член 15 од Конвенцијата.

ЧЛЕН 5

Рамноправност меѓу сопругниците

Сопругниците уживаат исти граѓански права и одговорности во меѓусебните односи и во односите кон своите деца во поглед на бракот, во текот на бракот и во случај на развод. Овој член не ги спречува државите да ги преземат оние мерки што се неопходни и што се во интерес на децата.

ЧЛЕН 6

Територијална примена

1. Секоја држава може, во моментот на потпишувањето и депонирањето на инструментите за ратификација, прифаќање или одобрување, да ја наведе територијата или териториите на кои овој Протокол ќе се применува и да наведе во која мерка се обврзува, одредбите од овој Протокол да се применуваат на таа територија или тие територии.

2. Секоја држава може во секој друг момент, со изјава упатена до Генералниот секретар на Советот на Еврола, да ја прошири примената на овој Протокол на секоја друга територија наведена во таа изјава. Во однос на таа територија, овој Протокол стапува на сила првиот ден во месецот по истекот на рокот од два месеца од денот кога Генералниот секретар ја примил изјавата.

3. Секоја изјава дадена во согласност со претходниот став може во однос на која и да е територија наведена во таквата изјава да биде повлечена или изменета со нотификација упатена до Генералниот секретар на Советот на Европа. Повлекувањето или измената важи од првиот ден во месецот по истекот на два месеца од датумот кога Генералниот секретар ја примил таквата нотификација.

4. Изјавата дадена во согласност со овој член ќе се смета како да е дадена во согласност со првиот став од членот 56 од Конвенцијата.

5. Територијата на секоја држава на која овој Протокол се применува во согласност со ратификацијата, прифаќањето или одобрувањето од страна на таа држава и секоја територија на која овој Протокол се применува во согласност со изјавата на таа држава според овој член можат да се сметаат за посебни територии кога е во прашање толкувањето на територијата на државата според членот 1.

6. Секоја држава која дала изјава согласно параграф 1 и 2 од овој член може, во секој момент потоа, да изјави дека по однос на една или повеќе територии наведени во таа изјава ја прифаќа надлежноста на Судот во врска со жалби на физички лица, невладини организации или групи поединци, како што е предвидено во членот 34 од Конвенцијата, според членовите од 1 до 5 од овој Протокол.

ЧЛЕН 7

Односи со Конвенцијата

1. Државите потписнички ги сметаат членовите од 1 до 6 на овој Протокол за дополнителени членови на Конвенцијата и во согласност со тоа ги применуваат сите одредби од Конвенцијата.

ЧЛЕН 8

Потпишување и ратификација

Овој Протокол е отворен за потпишување за државите членки на Советот на Европа, потписнички на Конвенцијата. Тој подлежи на ратификација, прифаќање или одобрување. Држава-членка на Советот на Европа не може да го ратификува, да го прифати или да го одобри овој Протокол ако претходно или истовремено не ја ратификува Конвенцијата. Инструментите за ратификација, прифаќање или одобрување се депонираат кај Генералниот секретар на Советот на Европа.

ЧЛЕН 9

Стапување на сила

1. Овој Протокол стапува на сила првиот ден во месецот по истекот на период од два месеца од денот кога седум држави - членки на Советот на Европа ќе го прифатат Протоколот во согласност со одредбите од член 8.

2. За секоја држава - членка која подоцна ќе даде согласност дека го прифаќа Протоколот, овој Протокол стапува на сила првиот ден во месецот по истекот на период од два месеца од денот кога е депониран инструментот за ратификација, прифаќање или одобрување

ЧЛЕН 10

Функции на депозиторот

Генералниот секретар на Советот на Европа ги известува сите земји членки на Советот за:

- а. секое потпишување;
- б. депонирање на секој инструмент за ратификација, прифаќање или одобрување;
- в. секој датум на стапување на сила на овој Протокол во согласност со одредбите од членовите 6 и 9;
- г. секој друг акт, нотификација или изјава во врска со Протоколот.

Во потврда на тоа, долупотпишаните, прописно овластени за таа цел, го потпишаа овој Протокол.

Составено во Стразбур, на 22 ноември 1984 година, на француски и англиски јазик, при што и двата текста се еднакво веродостојни, во еден единствен примерок што ќе биде депониран во архивот на Советот на Европа. Генералниот секретар на Советот на Европа и доставува заверена копија на секоја држава-членка на Советот на Европа.

Протокол број 12

кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи

Рим, 4 ноември 2000 година

Државите членки на Советот на Европа, потписнички на овој Протокол,

Имајќи го предвид основниот принцип според кој сите луѓе се еднакви пред законот и имаат право на еднаква правна заштита,

Решени да преземат понатамошни чекори преку колективно јакнење на општата забрана на дискриминацијата преку Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи, потпишана во Рим на 4 ноември 1950 година (во понатамошниот; текст “Конвенција”);

Повторно потврдувајќи дека принципот на недискриминација не ги спречува државите членки да преземат мерки за промовирање на целосна и ефикасна еднаквост, под услов да постои објективно и разумно оправдување на тие мерки,

Се договорија за следново:

ЧЛЕН 1

Општа забрана на дискриминацијата

1. Уживањето на секое право предвидено со закон ќе биде обезбедено без дискриминација врз било која основа како пол, раса, боја, јазик, религија, политичко или друго мислење, национално или социјално потекло, поврзаност со национално малцинство, имот, раѓање или друг статус.
2. Никој не смее да биде дискриминиран од страна на јавен орган по било која основа наведена во став 1.

ЧЛЕН 2

Територијална примена

1. Во времето на потпишување или при депонирање на инструментот за ратификација, прифаќање или одобрување, секоја држава може да ја назначи територијата или териториите каде ќе се применува Протоколот.
2. Во било кој подоцнеж период, секоја држава може преку изјава упатена до Генералниот секретар на Советот на Европа, да ја прошири примената на Протоколот на било која друга територија наведена во таквата изјава. Во однос на таквата територија Протоколот ќе стапи во сила на првиот ден од месецот по истекувањето на периодот од три месеци по датумот на прием на таквата изјава од страна на Генералниот секретар.
3. Било која изјава дадена според претходните два става може во однос на териториите наведени во таквите изјави, да се повлече или измени со известување упатено до Генералниот секретар. Повлекувањето или измената ќе стапи во сила на првиот ден од месецот што следи по истекувањето на периодот од три месеци по датумот на прием на таквото известување од страна на Генералниот секретар.

4. Изјавата дадена согласно овој член ќе се смета дека е дадена согласно ставот 1 на членот 56 од Конвенцијата.

5. Секоја држава која дала изјава согласно ставовите 1 и 2 на овој член може во било кое време во име на територијата или териториите на кои се однесува изјавата дека ја прифаќа надлежноста на Судот да прима барања од лица, невладини организации или групи на лица како што е предвидено со членот 34 на Конвенцијата во однос на членот 1 на овој Протокол.

ЧЛЕН 3

Однос со Конвенцијата

Во однос на државите пристапнички, одредбите од членовите 1 и 2 од овој Протокол ќе се сметаат за дополнителни членови на Конвенцијата, и следствено ќе се применуваат сите одредби од Конвенцијата.

ЧЛЕН 4

Потпишување и ратификација

Овој Протокол ќе биде отворен за потпишување од страна на државите членки на Советот на Европа кои ја потпишале Конвенцијата. Тој подлежи на ратификација, прифаќање или одобрување. Држава членка на Советот на Европа не може да го ратификува, прифати или одобри овој Протокол без претходно или истовремено да ја ратификува Конвенцијата. Инструментите за ратификација, прифаќање или одобрување ќе бидат депонирани кај Генералниот секретар на Советот на Европа.

ЧЛЕН 5

Стапување во сила

1. Овој Протокол ќе стапи во сила на првиот ден од месецот што следи по истекувањето на периодот од три месеци по датумот

на кој десет држави членки на Советот на Европа изразиле согласност да бидат обврзани со одредбите од Протоколот во согласност со одредбите од членот 4.

2. Во однос на било која држава членка која лоследователно изразила согласност да биде обврзана со Протоколот, истиот ќе стапи во сила на првиот ден од месецот што следи по истекувањето на периодот од три месеци од датумот на делонирање на инструментот за ратификација, прифаќање или одобрување.

ЧЛЕН 6

Функции на депозиторот

Генералниот секретар на Советот на Европа ќе ги информира сите држави членки на Советот на Европа за следново:

- а. секое потпишување;
- б. депонирање на секој инструмент за ратификација, прифаќање или одобрување;
- в. секој датум на стапување во сила на Протоколот во согласност со членовите 2 и 5;
- г. секој друг акт, известување или допис во врска со Протоколот.

Во потврда на тоа, долупотпишаните, соодветно овластени, го потпишаа овој Протокол.

Составено во Рим, на четвртиот ден од ноември 2000 година во два еднакво автентични текстови на англиски и француски јазик во единствена копија, кои ќе бидат депонирани во архивите на Советот на Европа. Генералниот секретар на Советот на Европа ќе достави заверена копија од потпишаниот Протокол на секоја држава членка на Советот на Европа.

Протокол број 13

кон Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи во врска со укинувањето на смртната казна во сите околности

Вилнус, 3 мај 2002 година

Државите членки на Советот на Европа, потписнички на овој Протокол,

убедени дека правото на живот на секој човек е основна вредност во едно демократско општество и дека укинувањето на смртната казна е од суштинска важност за заштитата на ова право и за целосното признавање на неутуѓивото достоинство на секој човек;

со желба да ја зајакнат заштитата на правото на живот гарантирано со Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи, потпишана во Рим на 4 ноември 1950 година (во натамошниот текст "Конвенцијата");

Забележувајќи дека Протоколот број 6 кон Конвенцијата во врска со укинувањето на смртната казна, потпишан во Стразбур на 28 април 1983 година не ја исклучува смртната казна во однос на дела сторени во време на војна или при закана од војна;

Решени да го преземат конечниот чекор со цел да се укине смртната казна во сите околности,

Се договорија за следново:

ЧЛЕН 1

Укинување на смртната казна

Смртната казна ќе се укине. Ниту едно лице нема да биде осудено на, ниту пак врз него ќе се изврши смртната казна.

ЧЛЕН 2

Забрана на дерогирање

Не е дозволено дерогирање, според членот 15 од Конвенцијата на одредбите иа овој Протокол.

ЧЛЕН 3

Забрана на ставање резерви

Не е дозволено ставање резерви, во согласност со членот 57 од Конвенцијата, во однос на одредбите од овој Протокол.

ЧЛЕН 4

Територијална примена

1. Во времето на потпишување или при депонирање на инструментот за ратификација, прифаќање или одобрување, секоја држава може да ја назначи територијата или териториите каде ќе се применува Протоколот.
2. Во било кој последователен период, секоја држава може преку изјава упатена до Генералниот секретар на Советот на Европа, да ја прошири примената на Протоколот на било која друга територија наведена во таквата изјава. Во однос на таквата територија Протоколот ќе стапи во сила на првиот ден од месецот по истекувањето на периодот од три месеци по датумот на прием на таквата изјава од страна на Генералниот секретар.

3. Било која изјава дадена според претходните два става може во однос на териториите наведени во таквите изјави, да се повлече или измени со известување упатено до Генералниот секретар. Повлекувањето или измената ќе стапи во сила на првиот ден од месецот што следи по истекувањето на периодот од три месеци по датумот на прием на таквото известување од страна на Генералниот секретар.

ЧЛЕН 5

Однос со Конвенцијата

Во однос на државите-членки, одредбите од членовите 1 и 4 од овој Протокол ќе се сметаат за дополнителни членови на Конвенцијата и следствено ќе се применуваат сите одредби од Конвенцијата.

ЧЛЕН 6

Потпишување и ратификација

Овој Протокол ќе биде отворен за потпишување од страна на државите-членки на Советот на Европа кои ја потпишале Конвенцијата. Тој подлежи на ратификација, прифаќање или одобрување. Државата членка на Советот на Европа не може да го ратификува, прифати или одобри овој Протокол без претходно или истовремено да ја ратификува Конвенцијата. Инструментите за ратификација, прифаќање или одобрување ќе бидат депонирани при Генералниот секретар на Советот на Европа.

ЧЛЕН 7

Стапување во сила

1. Овој Протокол ќе стапи во сила на првиот ден од месецот што следи по истекувањето на периодот од три месеци по датумот на кој десет држави членки на Советот на Европа изразиле

согласност да бидат обврзани со одредбите од Протоколот во согласност со одредбите од членот 6.

2. Во однос на било која држава членка која последователно изразила согласност да биде обврзана со Протоколот, истиот ќе стапи во сила на првиот ден од месецот што следи по истекувањето на периодот од три месеци од датумот на делонирање на инструментот за ратификација, прифаќање или одобрување.

ЧЛЕН 8

Функции на депозиторот

Генералниот секретар на Советот на Европа ќе ги информира сите држави членки на Советот на Европа за следново:

- a. секое потпишување;
- b. депонирање на секој инструмент за ратификација, прифаќање или одобрување;
- v. секој датум на стапување во сила на Протоколот во согласност со членовите 2 и 5;
- г. секој друг акт, известување или допис во врска со Протоколот.

Во потврда на тоа, долупотпишаните, должно овластени за истото, го потпишаа овој Протокол.

Составено во Вилнус, на третиот ден од мај 2002 година во два еднакво автентични текстови на англиски и француски јазик во единствена копија, кои ќе бидат депонирани во архивите на Советот на Европа. Генералниот секретар на Советот на Европа ќе достави заверена копија од потпишаниот Протокол на секоја држава членка на Советот на Европа.

за заштита на човековите права